

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-04-02
Besvaras senast
2026-04-08 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:680 Israels nya dödsstraffslag och rättsstatens principer

Med anledning av den nyligen antagna lagstiftningen i Israel, där parlamentet Knesset har röstat för att kraftigt utvidga möjligheterna att utdöma dödsstraff, väcks mycket allvarliga frågor om rättsstatens principer, likhet inför lagen och respekten för grundläggande mänskliga rättigheter. Den nya lagen innebär att personer som anses ha begått våldshandlingar i syfte att undergräva staten Israels existens kan dömas till döden, även i fall där åklagaren inte har yrkat på ett sådant straff. Det krävs inte heller enhällighet bland domarna, och verkställighet ska ske inom mycket kort tid efter dom, med starkt begränsade möjligheter till benådning eller omprövning.

I praktiken bedöms lagstiftningen nästan uteslutande komma att tillämpas på palestinier, inte minst inom det militära rättssystem som råder på Västbanken och Gaza. Dessa militärdomstolar har länge kritiserats för bristande rättssäkerhet, begränsad insyn och svaga möjligheter till överklagande. Samtidigt visar återkommande rapporter att våld begånget av israeliska bosättare mot palestinier ofta förblir ostraffat, vilket riskerar att befästa ett system där olika grupper behandlas fundamentalt olika inför lagen.

Situationen för palestinska fångar i israeliska fängelser har dessutom uppmärksammats av flera människorättsorganisationer. Vittnesmål och rapporter beskriver allvarliga brister i tillgång till vård, hygien och tillräcklig näring samt uppgifter om våld, övergrepp och sexuella kränkningar i förvar.

Mot denna bakgrund framstår införandet av dödsstraff, med begränsade rättssäkerhetsgarantier, som särskilt oroande och riskerar att ytterligare förvärra en redan mycket utsatt situation.

Mot denna samlade bild framstår lagstiftningen inte bara som ett steg bort från rättsstatliga principer utan som en i praktiken diskriminerande och djupt problematisk åtgärd. Det finns en uppenbar risk att lagen får en rasistisk tillämpning, där palestinier systematiskt drabbas hårdare än israeler, och att den därmed bidrar till att ytterligare cementera ett system som av många internationella bedömare beskrivits som apartheidregim.

Sverige har genom utrikesminister Maria Malmer Stenergard uttryckt kritik mot lagförslaget. Givet Sveriges tydliga och långvariga motstånd mot dödsstraff i alla dess former, samt vårt engagemang för folkrätten och skyddet av

mänskliga rättigheter, finns det skäl att fråga om denna kritik är tillräcklig i ljuset av lagens potentiellt långtgående konsekvenser.

Med anledning av detta vill jag fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergard

Vilka konkreta och skarpa åtgärder avser ministern att vidta, såväl bilateralt som inom EU, för att sätta verklig press på Israel för att upphäva den nya dödsstraffslagen, som riskerar att tillämpas på ett systematiskt diskriminerande sätt och som allvarligt undergräver grundläggande rättsstatliga principer?

.....

Jamal El-Haj (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann